

NORGES HØYESTERETT

Den 16. mai 2022 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Falkanger, Bergh og Steinsvik i

HR-2022-992-U, (sak nr. 22-054471STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Steinar Jacob Thomassen)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder straff og straffutmåling for motarbeiding av aktører i rettsvesenet og enkelte andre forhold.
- (2) A ble 12. mai 2021 tiltalt blant annet for overtredelse av straffeloven § 157 første ledd, jf. annet ledd – rettstridig atferd overfor en aktør i rettsvesenet – overfor tre personer. Disse var en advokat som hadde vært hans forsvarer, en dommer og en politiadvokat. Gjerningsbeskrivelsen i post I c, som gjaldt politiadvokaten, var slik:

«I tidsrommet 9. november 2020 til 30. april 2021, i ----- 00 i X eller annet sted, sendte han flere e-poster til politiadvokat Victoria Vikstøl, samt ringte Vikstøl den 4. mars 2021. I epostene skrev han blant annet følgende som gjengjeldelse for politiadvokat Vikstøl sitt arbeid som påtaleansvarlig i straffesaken:

‘Du, eller Statsadvokaten, driver med Stalin-metoder. Tvangsobservasjon av en person uten grunn? Bare fordi man reagerer på grov urettferdighet? Jeg går til VG og EMK.’

‘Jævla idiot. Er det du som har besluttet det der?’

‘Hvorfor er faren min kontaktet fem ganger siden 2015 og blitt presset til å kvitte seg med våpnene sine? Skyr dere ingen midler? Mamma er sjuk og blir skremt av det der. Burde tydeligvis brukt vinkelsliperen i 2018. Dere er ute etter meg kun pga Breivik.’

‘Kommer det noe svar? Stalinmetoder med psykiatri som våpen. Jævla avskum. Breivik er forresten en bra fyr. Ingen bryr seg om noen forlengst døde hitlerjugend-AUFere.’

I telefonsamtalen den 4. mars 2021 uttalte han bl.a. at ‘det er helt uakseptabelt at du har gjort det her..’ eller lignende, samt at han fremsatte banneord og/eller ukvemsord, og var

sint.»

- (3) For handlingene overfor den tidligere forsvareren gjaldt tiltalen også straffeloven § 263 om trusler. Han var dessuten tiltalt for ett tilfelle av vold mot offentlig tjenesteperson og ett tilfelle av forsøk på slik vold.

- (4) Vestfold tingrett avsa 18. oktober 2021 dom med slik domsslutning:

«A, født 00.00.1979, frifinnes for tiltalens post I c.

A, født 00.00.1979, dømmes for to overtredelser av straffeloven § 157 første ledd, jf. andre ledd, én overtredelse av straffeloven § 263 og to overtredelser av straffeloven § 155, alt sammenholdt med straffeloven § 79 a og straffeloven § 79 b, til fengsel i 5 – fem – måneder. Fullbyrdingen av 30 – tretti – dager utsettes med en prøve tid på 2 – to – år, jf. straffeloven § 34.

Varetekt kommer til fradrag med 12 – tolv – dager, jf. straffeloven § 83.»

- (5) Både tiltalte og påtalemyndigheten anket dommen til lagmannsretten. Påtalemyndighetens anke gjaldt frifinnelsen for tiltalepost I c. Tiltaltes anke gjaldt straffutmålingen.

- (6) Agder lagmannsrett avsa 11. mars 2022 dom med slik domsslutning:

«A dømmes for én overtredelse av straffeloven § 157 første ledd bokstav b jf. andre ledd (tiltalebeslutningen post Ic).

Straffen for dette, samt for de forhold som er rettskraftig avgjort ved Vestfold tingretts dom 18.10.2021, settes til fengsel i 9 – ni – måneder, hvorav 3 – tre – måneder gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf. straffeloven § 34.

Varetektfradrag er 12 – tolv – dager, jf. straffeloven § 83.»

- (7) *Tiltalte* har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens lovanvendelse og straffutmåling. Forsvarer anfører i korte trekk at tiltaltes handlinger som beskrevet under tiltalepost I c ikke skal regnes som «annen rettsstridig atferd» i straffeloven § 157, da handlingene ikke overskrider grensen for hva en påtaleansvarlig av hensyn til ytringsfriheten og folks alminnelige handlefrihet må finne seg i. Til straffutmålingen anføres det at siktedes personlige forhold tilsier at det skulle vært reagert med samfunnsstraff.

- (8) *Påtalemyndigheten* har inngitt tilsvaret og gjør gjeldende at det er klart at anken ikke kan føre frem.

- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at tiltalte er domfelt i lagmannsretten for et forhold han ble frifunnet for i tingretten. Hans anke til Høyesterett kan da bare nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Spørsmålet om anken over straffutmålingen klart ikke vil føre frem, skal vurderes ut fra om det er et åpenbart misforhold mellom den utmålte straff og de straffbare handlingene, jf. straffeprosessloven § 344 og blant annet HR-2021-1729-U avsnitt 11.

Anken over lovanvendelsen under tiltalens post I c

- (10) Straffeloven § 157 setter straff for den som «ved vold, trusler, skadeverk eller annen rettsstridig atferd overfor en aktør i rettsvesenet» enten søker å påvirke eller gjengjelder vedkommende aktørs tjenestehandlinger i forbindelse med en straffesak.
- (11) Anken over lagmannsrettens lovanvendelse knytter seg særlig til om tiltaltes handlemåte overfor politiadvokat Vikstøl er å anse som «annen rettsstridig atferd», som rammes av gjerningsbeskrivelsen i straffeloven § 157.
- (12) Lagmannsretten har lagt følgende til grunn for domfellelsen under tiltalen post I c:

«Det er ikke tvil om de objektive forhold. Det er på det rene at det var tiltalte som sendte åtte e-poster til politiadvokaten og at det var han som ringte til henne. Innholdet i epostene, også innhold utover det som er gjengitt i tiltalebeslutningen post Ic, er fremlagt i lagmannsretten på samme måte som i tingretten.

Hva gjelder de subjektive vilkår for straff, fremgår av tingrettens dom at tiltalte erkjente å ha sendt meldingene og at han stod fullt inne for innholdet i dem og at han hadde vært edru da de ble sendt. Det er ikke tvilsomt at han visste hvilken rolle politiadvokaten hadde i saken hans. Han har altså handlet med forsett hva gjelde selve handlingene.»

- (13) Lagmannsretten fant at tiltaltes handlemåte overskred terskelen for «annen rettsstridig atferd» i straffeloven § 157 og begrunnet dette slik:

«Enkelte av uttalelsene/spørsmålene i tiltaltes e-poster må etter lagmannsrettens vurdering isolert sett anses som berettiget kritikk og/eller spørsmål til hva som skulle skje med tiltaltes sak, for eksempel mente han tvangsobservasjon var uberettiget og var fortvilet på vegne av sine foreldre.

Lagmannsretten har etter en helhetsvurdering kommet til e-postene og telefonsamtalen sett i sammenheng overstiger grensen for 'annen rettsstridig atferd' som gjengjeldelse mot politiadvokatens arbeid og at han må dømmes for overtredelse av straffeloven § 157 første ledd bokstav b jf. andre ledd.

Det vektlegges blant annet at enkelte av e-postene også inneholdt krenkende utsagn direkte mot påtaleansvarlig som 'jævla idiot' og 'jævla avskum'. Det vises til rettspraksis hvor tilsvarende uttalelser rammes av det som nå er straffeloven § 156 om skjellsord som forulemping av offentlig tjenestemann.

Sju av e-postene ble sendt politiadvokat Vikstøl selv om tiltalte hadde fått oppfordring via sin forsvarer via statsadvokaten om å ikke kontakte politiadvokaten direkte, men la spørsmål gå gjennom hans oppnevnte forsvarer. Av tingrettens premisser fremgår også at tiltalte i telefonsamtalen med påtaleansvarlig bannet og var 'veldig sint'. Tingretten konkluderte med at tiltaltes handlinger var både 'upassende, uhensiktsmessige' og 'uakseptable'.

Også bakgrunnen for saken, straffesaken fra 2019, får betydning, idet den gjaldt tilsvarende forhold. Blant annet var en politibetjent gjentatte ganger blitt drapstruet og utsatt for gjengjeldelse fra tiltalte. Tiltalte hadde uttalt at 'jeg er en handlingens mann' og 'dette dør du og ungen din for' og tilsvarende. Ikke bare hadde tiltalte fremsatt verbale og skriftlige trusler, han hadde også skåret opp dekket på en politibil og 'sprengt postkassen' til politibetjenten, samt søkt å bruke vold mot politiet. Tiltalte hadde kort tid i forveien

latt seg intervju i en lengre reportasje i avisen VG, hvor han blant annet er sitert på at han var 'klar til å forsvare seg med våpen' og at det er 'helt umulig å la dette ligge nå' og at han fryktet at han måtte 'gjøre noe veldig ille for å komme noen vei'.»

- (14) Lagmannsretten vektla endelig, med henvisning til bestemmelsens forarbeider, jf. Ot.prp. nr. 40 (1999-2000) side 106, at tiltaltes handlemåte fikk som konsekvens at saken ble overført til en annen påtaleansvarlig jurist, og at politiadvokat Vikstøl dermed «avsluttet sin aktørrolle i rettsvesenet i tiltaltes sak, som en direkte følge av tiltaltes handlinger, noe hele formålet med straffeloven § 157 søker å forhindre».

- (15) Lagmannsretten har foretatt en helhetsvurdering av tiltaltes samlede opptreden, der det også er lagt vekt på konsekvensene handlingene fikk. Dette er uttrykk for korrekt lovanvendelse. Lagmannsretten har heller ikke satt terskelen for hva som omfattes av straffbarhetsvilkåret «annen rettsstridig atferd» for lavt. Dette underbygges av avgjørelsen i HR-2016-1012-A, der det i avsnitt 13 er uttalt følgende:

«Hvorvidt adferden er rettsstridig, avhenger imidlertid ikke bare av innholdet i det som er sagt, men også i høy grad av tid og sted og situasjonen for øvrig. Utsagn som ikke vil være rettsstridige om de fremsettes for eksempel i en ankeerklæring eller i et brev adressert til vedkommende domstol, kan være straffbare dersom de fremsettes på en slik måte at de griper forstyrrende inn i privatliv eller arbeid.»

- (16) I avgjørelsens avsnitt 18 heter det videre:

«I dette tilfellet brøt A først forstyrrende inn i et rettsmøte i en annen sak for med fakter og ord å gi uttrykk for at dommerfullmektigen var en idiot. Dagen etter ringte han dommerfullmektigen på hennes private mobiltelefon og, etter å ha hisset seg stadig mer opp, anklaget han henne for å være et dårlig menneske og en grusom personlighet. Deretter sendte han henne to tekstmeldinger med omtrent samme budskap. Jeg finner det klart at As opptreden – når innholdet i utsagnene ses i sammenheng med sted og fremføringsmåte – utgjør 'rettsstridig atferd' og rammes av § 132a.»

- (17) En forskjell fra herværende sak er at A ikke har grepet forstyrrende inn i et rettsmøte. På den andre siden har det betydning ved den samlede bedømmelsen av situasjonen at den aktuelle politiadvokaten var i ferd med å påtale det som nå er post I a og I b i tiltalen i denne saken, og gjelder handlinger overfor forsvarer og dommer i en tidligere straffesak. Den tidligere straffesaken gjaldt blant annet drapstrusler, utøvd vold og skadeverk overfor flere ansatte i politiet, herunder fremsatte trusler om å ta livet av en politibetjents barn. Denne konteksten har betydning for aktørens oppfatning av henvendelsene, slik også lagmannsretten har lagt til grunn.

- (18) Ankeutvalget finner det klart at tiltaltes handlemåte er å anse som «annen rettsstridig atferd» som oppfyller straffbarhetsvilkåret i § 157 første ledd bokstav b, jf. andre ledd.

- (19) Anken over lovanvendelsen vil ut fra dette klart ikke føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.

Anken over straffutmålingen

- (20) Lagmannsretten har fastsatt straffen til fengsel i ni måneder, hvorav tre måneder er gjort betinget med en prøvetid på to år.

- (21) Forsvarer har anført at straffen er for streng samt at tiltalte skulle ha vært idømt samfunnsstraff.
- (22) Etter ankeutvalgets syn er det ikke noe åpenbart misforhold mellom de handlingene tiltalte er domfelt for og den utmålte straffen. Straffen gjelder overtredelser av straffeloven § 157 overfor tre forskjellige aktører i rettsvesenet, hvorav én av postene også ble subsumert som trusler, samt to tilfeller av vold mot offentlig tjenestemann, jf. straffeloven § 155. Lagmannsretten har korrekt skjerpet straffen som følge av gjentakelse, jf. straffeloven § 79 bokstav b.
- (23) Det klare utgangspunktet ved overtredelse av straffeloven § 157 er ubetinget fengselsstraff, jf. Rt-2011-1022 om den tilsvarende bestemmelsen i § 132 a i straffeloven 1902 og HR-2016-1012-A avsnitt 21. Lagmannsretten har korrekt lagt til grunn at hensynet til straffens formål her taler mot en reaksjon i frihet, jf. straffeloven § 48 første ledd bokstav b, og at samfunnsstraff derfor ikke er en aktuell reaksjon.
- (24) Ankeutvalget har etter dette enstemmig funnet det klart at anken ikke vil føre fram. Da ankeutvalget heller ikke kan se at anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller at det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, nektes anken fremmet.
- (25) Beslutningen er enstemmig.

S L U T N I N G

Anken nektes fremmet.

Espen Bergh
(sign.)

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)